

Poštovani,

U prethodnih nekoliko dana neki od vas su me javno pozvali na odgovornost. Obzirom da sam po prirodi odgovorna osoba, prihvatila sam to i informišem da sam danas premijeru Forti **podnijela neopozivu ostavku**. Bila mi je čast obnašati funkciju Ministrice za nauku, visoko obrazovanje i mlade u prethodnih šest mjeseci. Bilo je izazovno graditi Ministarstvo od samog početka, složiti procese i organizaciju, proći kroz pitanje ustavnosti Ministarstva, te napraviti sjajan tim stručnjaka bez ijednog novog zapošljavanja. Izborili smo se za 3 miliona KM za NIR (prijedlozi su još u fazi evaluacije pod koordinacijom najcitriranijeg naučnika iz BiH akademika Kemala Hanjalića), produžili smo Kolektivni ugovor za UNSA i napravili funkcionalan, posvećen i profesionalan tim u Ministarstvu. Sigurna sam da su mnoga dobra iskustva ispred njih.

Najznačajnija stvar koja se kompletirala u ovih šest mjeseci jeste nacrt Zakona o visokom obrazovanju. Pozdravljam činjenicu da se inače uspavana akademska zajednica probudila, te su neki od njih jasno i glasno iznijeli svoje neslaganje sa Nacrtom. Drago mi je i da se studenti bore za stvari koje ih se tiču i da koriste sva sredstva da iznesu svoje, također, neslaganje. Neslaganje sa tekstom su iznijele i neke vladajuće političke partije.

Ipak, tokom prethodnih nekoliko sedmica, zapanjila me je količina nepoznavanja materije, neprofesionalnosti, nekolegijalnosti, nespremnosti, konformizma, nerealne slike o sebi, a u nekim slučajevima grube bahatosti i ličnih uvrjedljivih napada. raznih. Mnoge neistine su izrečene i napisane, ali ću ovaj put adresirati samo neke koje se tiču Nacrta Zakona a koje su okupirale javni prostor.

1. (Ne)transparentan rad Komisije je najblaže rečeno, netačna konstatacija iznesena sa malicioznim predumišljajem. Ministar ima puno zakonom predviđeno pravo da donese nacrt zakona u proceduru. To može uraditi bez ikakve komisije, česta praksa je komisija od par članova, a ova Komisija je brojila čak 25 članova! Imenovala ju je Vlada KS. Ministrica nije bila član Komisije i nije intervenisala samoinicijativno nigdje u tekstu. Komisija je radila transparentno, na bazi donesenog pravilnika, sa sjednicama koje su imale audio snimanje, vrlo obimne zapisnike i svu prateću dokumentaciju, a članovi komisije su se glasanjem izjašnjavali o svakom pojedinačnom članu. Nakon kompletiranja teksta, otvoren je proces Javnih konsultacija (također često ignoriran u prethodnoj praksi). Sve pristigle komentare je Komisija (ne Ministrica) pregledala i očitovala se o njima. Nakon toga je Nacrt jednoglasno usvojen od strane Vlade KS i upućen ka Skupštini. Sve vrijeme je najavljivana javna rasprava sa mnoštvom dijaloga, webinarima i javnih razmjena mišljenja kako bi se tekst unaprijedio nakon otvaranja iste. Napominjem da ona još nije ni započeta!
2. Insinucija da predloženi Nacrt dovodi Univerzitet u Sarajevu u nepovoljan položaj je namjerno izvrtanje činjenica. Jedan od osnovnih ciljeva tokom izrade Nacrta je bio zaštititi Univerzitet u Sarajevu kao apsolutno najznačajniju instituciju visokog obrazovanja u Kantonu, ali i u BiH, omogućiti veću autonomiju te smanjiti prenормiranost koja je vodila ka povećanim inspeksijskim nadzorima na UNSA. Radi ilustracije, u izvještaju Kantonalne uprave za inspeksijske poslove prosvjetna inspekcija je u 2020. godini izvršila 505 nadzora na VŠU. Od toga 1 na SSST-u, 1 na IBU i 503 na UNSA! Veća autonomija je planirana upravo kroz Vijeće za visoko obrazovanje kako bi akademska zajednica sama sebi uređivala pravila i donosila podzakonske akte, a ne da joj iste nameće Ministarstvo, čemu se već godinama akademska zajednica protivi zaklinjući se u

akademske slobode. A što se tiče insinucija oko favoriziranja privatnih univerziteta, to je apsolutna laž koja me lično čak i najviše pogodila kao nekog ko duboko vjeruje u javno školstvo i godinama gradi javno visoko obrazovanje. Molim osobe koje su takve stvari izjavljivale da bolje pročitaju i uporede nacrt Zakona, trenutno važeći zakon i Okvirni zakon o visokom obrazovanju BiH, pa će valjda uvidjeti kakvu su neistinu su govorili. Nikada strožiji prijedlog za osnivanje novih VŠU nije ponuđen!

- a. Važeći ZVO član 13. Visokoškolsku ustanovu¹ može osnovati fizičko lice sa akademskim zvanjem redovnog profesora odnosno naučnog savjetnika ili pravno lice koje je u skladu sa zakonom registrovano da obavlja djelatnost u oblasti obrazovanja, i to nakon registracije u vremenskom trajanju od najmanje pet godina.
- b. NACRT ZVO – Član 40. (1) Osnivač univerziteta može biti domaća visokoškolska ustanova registrovana za obavljanje djelatnosti u oblasti obrazovanja, i to nakon registracije u vremenskom trajanju od najmanje pet godina, ustanova registrovana za obavljanje djelatnosti u oblasti obrazovanja, i to nakon registracije u vremenskom trajanju od najmanje 10 godina ili strano pravno lice zajedno sa domaćom visokoškolskom ustanovom.

Sve sive zone koje su postojale (poput neriješenog pitanja o mogućnosti otvaranja dislociranih odjeljenja) su sada uređene i krajnje pooštrene.

- a. Važeći ZVO - Član 13. (15) i (16) Dislocirana odjeljenja su dužna ispunjavati sve uslove postavljene za visokoškolske ustanove osnovane u Kantonu Sarajevo i naučno-nastavno djelovanje u okviru Kantona Sarajevo mora predstavljati neovisnu cjelinu u odnosu na njihovo poslovanje izvan Kantona Sarajevo. Naučno-nastavne aktivnosti koje obavljaju u Kantonu Sarajevo mogu obavljati isključivo sa studentima koji su registrovani u Kantonu Sarajevo, pri čemu cjelokupni nastavni proces studenti moraju sticati isključivo u Kantonu Sarajevo.
- b. Nacrt ZVO – Član 19. Odredbe ovog zakona i odluka Vlade koji se odnose na troškove postupka osnivanja visokoškolske ustanove primjenjuju se i u postupku odlučivanja po zahtjevu visokoškolskih ustanova koje nemaju sjedište na području Kantona Sarajevo za otvaranje dislociranih odjeljenja na području Kantona Sarajevo. Na području Kantona Sarajevo može se dozvoliti rad dislociranih odjeljenja samo visokoškolskoj ustanovi koja ima sjedište izvan Kantona Sarajevo kojoj je dodijeljena bezuslovna akreditacija u skladu sa zakonom.

Dislocirana odjeljenja su dužna ispuniti sve materijalne i proceduralne uslove propisane za visokoškolske ustanove osnovane u Kantonu Sarajevo, uključujući i osnivanje, a naučno-nastavno/umjetničko-nastavno djelovanje u okviru Kantona Sarajevo mora predstavljati nezavisnu cjelinu u odnosu na njihovo poslovanje izvan Kantona Sarajevo.

3. Nije tačno da će studenti imati dodatna finansijska opterećenja. Više puta sam potencirala: „Školarina se nije i neće povećati! Broj studenata oslobođenih troškova studiranja se nije i neće smanjiti!“ (trenutno se stipendira oko 54% studenata, moja namjera je bila da to podignemo na bar 60%) Nejasno je kako se iz toga izvede zaključak da će studenti biti finansijski oštećeni? Namjera je bila da se pravednije uredi pitanje ko to ima pravo na oslobađanje od troškova studiranja, a ko ne. Ocjene iz srednje škole (kako je sada slučaj) ne smiju biti jedino mjerilo na

¹ Okvirni Zakon o visokom obrazovanju BiH iz 2007. godine član 10. - Visokoškolske ustanove u Bosni i Hercegovini su univerziteta i visoke škole

bazi kojeg se stiže status koji vrijedi 3, 4, 5 ili čak 6 godina. Moramo vidjeti kakav uspjeh student ostvaruje tokom studija, te na bazi toga praviti pozitivnu selekciju za narednu godinu. Više puta sam pozvala i javnost i akademsku zajednicu i studente da tokom javne rasprave ponude bolje rješenje od predloženog prosjeka ocjena za pravedniju raspodjelu oslobođanja od školarina. Ali za konstruktivan dijalog potreban je partner spreman na dijalog, prijedloge i unapređenja. Moram naglasiti da sam dobila više stotina pisama od studenata, ne njihovih zvaničnih predstavnika, već studenata svih fakulteta i smjerova sa odličnim prijedlozima. Sigurna sam da se upravo tu krije najbolje rješenje za izmjene člana 31. koji treba da procentualno uredi broj studenata koji su oslobođeni od plaćanja školarine, jer prosjek nije dobro rješenje obzirom da je različit na fakultetima/grupacijama/odsjecima.

4. Nastavnici na Univerzitetu u Sarajevu će biti diskriminirani kod napredovanja u više zvanje u odnosu na univerzitete u Tuzli i Zenici – Poređenja radi, ukupni broj objavljenih članaka u jednoj od međunarodnih citatnih baza Scopus na Univerzitetu u Novom Sadu za 2020. godinu je 1.774, Univerzitetu u Rijeci 746, a Univerzitetu u Sarajevu 621 (o onim vodećim u susjednim zemljama nećemo ni govoriti). KS finansira UNSA sa 120 miliona KM godišnje, a svo akademsko osoblje prima pola svoje plate za naučno-istraživački rad. Iz budžeta se godišnje izdvaja oko 500.000 KM za pretplatu na baze podataka samo i isključivo za UNSA. Prema tome, naš naučni doprinos mora biti veći. Specifičnost pojedinih naučnih grana se treba uzeti u obzir, što je i planirano u podzakonskom aktu koji bi uslijedio i eksplicitno navedeno u članu 117. Nacrta. Od nastavnika se NE traži da objavljuju sve svoje radove isključivo na engleskom jeziku, ne navode se kvartili, niti obavezni faktor utjecaja časopisa. Pri tome u spomenutoj bazi Scopus u 2021. godini je registrovano preko 41.000 časopisa, iz apsolutno svih naučnih oblasti i svih mogućih tema, na svim svjetskim jezicima, uključujući i bosanski jezik (pogledati List of Scopus Indexed Journals 2021 na [Scopus-Indexed-Journals.pdf](#)). Naši nastavnici imaju obavezu prema društvu da unaprijede svoje istraživačke rezultate i da naše univerzitete učine vidljivijim na svjetskim rang listama. Dok se u našim akademskim krugovima pita „što će nama Šangajska lista, zar trebamo privlačiti kineske studente?“, naši susjedi uveliko je osvajaju, više na [ShanghaiRanking's Academic Ranking of World Universities](#). Radi pojašnjenja, to je jedina zvanična rang lista svjetskih univerziteta od 1.000 najboljih, nijedan univerzitet i BiH nije se još nikada tu našao. Također, za više informacija o referencama akademskog osoblja, treba samo provjeriti njihovu citiranost na najprostijem [Google Scholar](#) pretraživaču. Tako se može uvjeriti da veoma glasni kritičari ovih rješenja imaju tek nekoliko citata, neko 6, neko 8, neko 20 i tako dalje, dodat ću za razliku od članova Komisije koja je pisala Nacrt.

Konačno, želim što nismo spremni napraviti progresivnije i bolje okruženje za razvoj visokog obrazovanja. Predloženi Nacrt je bio prva stepenica, koja je uz doradu tokom javne rasprave, trebala biti temelj na kojem bi se dalje gradila promjena kurikuluma i izgradnja kapaciteta nastavnih i istraživačkih. Očigledno je da nam je i ovako dobro, i da imamo Zakon kakav i zaslužujemo.

I odlazeći sa ovog mjesta, napominjem vas da je ovo izuzetno izazovan trenutak za visoko obrazovanje u Kantonu. Univerzitet u Sarajevu prolazi upravo kroz izuzetno zahtjevni proces integracije. Sada pozivam sve uključene i odgovorne osobe da pokažu ono što govore i odgovorno se postave prema UNSA da Univerzitet izađe jači.

Da zaključim, odlazim sa ovog mjesta nakon obezbjeđenog najvećeg ikada izdvajanja za budžeta KS od 3 miliona KM za nauku, nakon najveće podrške studentima u pandemiji sa izdvajanjem od 1,5 miliona KM u

korona zakonu, nakon očuvanog budžeta UNSA od 120 miliona, te ostavljam spreman nacrt Zakona koji je austrijski ekspert za visoko obrazovanja i autor većine evropskih zakona ocijenio kao perspektivan, razvojni i evropski. Zakon je sada u proceduri i kakva god njegova budućnost bude, ja sam ispunila jedan od zahtjeva skupštinske većine. Odlazim mirna i zadovoljna postignutim. Svima nama želim sreću u procesima koji slijede.

Prof. dr. Melika Husić-Mehmedović